

Tevens per e-mail: provincie@zeeland.nl

College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland

Postbus 6001

4330 LA MIDDELBURG

Ons kenmerk : 39050
Inzake : Schone Polder / Ophoging (art. 13 Wbb handhaving provincie)
Uw kenmerk : nnb

Breda, 16 februari 2022

VERZOEK TOT HANDHAVING (ARTIKEL 13 WBB)

Geachte College van Gedeputeerde Staten,

De Stichting Schone Polder, gevestigd aan de Zeedijk 9 (4588 RG) te Walsoorden, vraagt uw dringende aandacht voor het volgende.

Zoals de Provincie Zeeland bekend is, zijn de vennootschappen Waterzande B.V., Hulst aan Zee B.V. en Perkpolder Beheer B.V. doende met het project Perkpolder. Betrokkenen hebben bij het Waterschap Scheldestromen watervergunningen aangevraagd o.a. voor de ophoging van het oostelijke gebied van de Westelijke Perkpolder. Uit die aanvragen blijkt dat men 1,5 miljoen kubieke meter grond wil aanvoeren, om daarmee het maaiveld op een gebied van ongeveer vijftien hectare met maar liefst tien meter (tot wel twaalf meter) te verhogen.

Het daarbij overgelegde rapport van Antea Group vermeldt dat de 1,5 miljoen kubieke meter grond afkomstig is van het zogenaamde INEOS-project. De betreffende INEOS-inrichting is gelegen in het Antwerpse havengebied. Het betreffende havengebied is in de jaren '60 opgespoten met verontreinigd Schelde-slib en daarna nog verder verontreinigd geraakt.

Uit Belgische rapporten van Arcadis¹ en Antea Group² van 2019 en 2021 blijkt dat het INEOS-project uit **twee onderdelen** bestaat.

Het eerste onderdeel betreft de realisatie van een of meer nieuwe fabrieken, waarmee grondverzet gepaard gaat en voorzien wordt dat 228.500 m³ (of 411.000 ton) grond wordt afgevoerd naar elders (INEOS Project One; grond afkomstig van land).

Het tweede onderdeel betreft het uitbaggeren van de Schelde en verlegging van de betreffende kademuur/kaaimuur. Daarbij komt 41.354 m³ grond afkomstig van land vrij (ca. 65.878 m³ - 24.524 m³ = 41.354 m³; ofwel ca. 62.0316 ton). Ook komt er **1,6 miljoen kubieke meter grond als baggerspecie** vrij vanuit waterwerkzaamheden.

De grond en baggerspecie zijn ter plaatse ernstig verontreinigd.

(NB: Voor zover e.e.a. wordt afgezwakt of genuanceerd in de rapporten van Antea Group en Arcadis is het voor de lezer van belang om zich te realiseren, dat het daarbij gaat om een enge interpretatie van Belgische bodemregelgeving, die meebrengt dat oude verontreiniging ter plaatse als 'historisch' mag worden aangemerkt en mogelijk binnen het betreffende Antwerpse projectgebied zou mogen worden hergebruikt. Bij de export van deze grond naar Nederland en het storten van dergelijke grond op Nederlandse bodem hebben dergelijke redeneringen geen rechtskracht).

Beschrijving van de aanwezige verontreinigingen (ID 4556643003 | 32 en 33)

Kadastraal perceel 150 C

*Het perceel 150C is grotendeels braakliggend en begroeid met vegetatie. In het noorden van het perceel is in de huidige situatie sinds 2001 een incinerator aanwezig van Vesta Terminal Antwerp nv. Verder wordt het ook gebruikt als contractordorp. In 2018 werd een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd op het terrein. In dit onderzoek werden concentraties **boven de richtwaarde vastgesteld in de bodem voor minerale olie** (een nieuwe verontreiniging door de activiteiten op het terrein sinds 2001) en **zink** (een historische verontreiniging door de aanleg van het terrein).*

¹ MER-rapport Arcadis, INEOS Project One te Tillo,

https://www.milieuinfo.be/dms/d/d/workspace/SpacesStore/d7d715a1-7a71-4634-829a-22d725469774/PR3263_Project-MER.pdf

² MER-rapport Antea Group, Nieuwe Kaaimuur Kanaaldok B2 (K631, K639) en insteeddok (K629), opdrachtgever Havenbedrijf Antwerpen, <https://mer.lne.be/merdatabank/uploads/merkennis5921.pdf>

Voor arseen werden concentraties in het grondwater vastgesteld tot boven de bodemsaneringsnorm. Gezien deze waarden van nature worden beschouwd, betreft het geen verontreiniging. Uit het OBO blijkt dat er geen duidelijke aanwijzing is dat de verhoogde concentraties een ernstige bodemverontreiniging vormen voor mens of milieu. Bijgevolg moet er geen BBO uitgevoerd worden. Er is tevens een meer recent oriënterend bodemonderzoek uit 2019 (OVAM-dossier 10682). Ook hier luidde de conclusie dat er geen beschrijvend bodemonderzoek of sanering nodig is.

Kadastraal perceel 162G

Het perceel 162G is braakliggend en begroeid met vegetatie. In de huidige situatie vinden er geen industriële activiteiten plaats.

In het OBO van 2017 werden **concentraties boven de richtwaarden vastgesteld voor zink, cadmium, polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), minerale olie en monochloorbenzeen in de bodem en concentraties boven de richtwaarde voor chroom in het grondwater.**

De verhoogde concentraties aan zink in het vaste deel van de aarde en chroom in het grondwater worden beschouwd als een historische verontreiniging omdat aangenomen wordt dat zij veroorzaakt zijn door het ophoogzand gebruikt voor het ophogen van het terrein voor 1960. De verhoogde concentraties aan cadmium, PAKs, minerale olie en monochloorbenzeen worden beschouwd als een historische verontreiniging omdat aangenomen wordt dat zij veroorzaakt zijn door de voormalige opslag van filterkoeken en laguneslib in deze zone. Uit het OBO blijkt dat er geen duidelijke aanwijzing is dat de verhoogde concentraties een ernstige bodemverontreiniging vormen voor mens of milieu. Bijgevolg moet er geen BBO uitgevoerd worden.

In het OBO van 2017 werden voor dit perceel **concentraties boven (80% van de) bodemsaneringsnormen vastgesteld voor monochloorbenzeen, mercaptobenzothiazol, benzothiazolol, benzothiazol, diallaat, triallaat, triethylamine, alachloor en trichloorpropaan in het grondwater en triallaat, trichlooppropaan en aniline in de bodem.** Deze verontreinigingen worden beschouwd als historisch omdat aangenomen wordt dat zij veroorzaakt zijn door historische opslag van filterkoeken en laguneslib in deze zone. Uit het OBO blijkt dat er duidelijke aanwijzingen zijn dat deze historische bodemverontreiniging een ernstige bodemverontreiniging vormt. Er werd in 2016 reeds een BBO uitgevoerd voor de verontreiniging met monochloorbenzeen, mercaptobenzothiazol, benzothiazolol, benzothiazol, diallaat, triallaat, triethylamine, alachloor en trichloorpropaan in het grondwater. Aangezien de conclusies van dit BBO uit 2016 behouden kunnen blijven dient er voor deze verontreiniging geen nieuw BBO uitgevoerd te worden. In het BBO van 2016 werd geconcludeerd dat sanering noodzakelijk is. Voor de verontreiniging in het grondwater werd een bodemsaneringsproject uitgevoerd door middel van pump & treat. Voor dit bodemsaneringsproject werd het eindevaluatieonderzoek (EEO) conform verklaard op 29/8/2019.

Voor de **verontreiniging met triallaat, trichloorpropaan en aniline in de bodem dient een BBO uitgevoerd te worden**. Ook dient in dit BBO de historische verontreiniging met **mercaptobenzothiazol** onderzocht te worden, veroorzaakt door de voormalige opslag van verontreinigde grond. Dit bodemonderzoek werd uitgevoerd door Arcadis Belgium nv/sa20. In het BBO werd gevonden dat er geen ernstige bedreigingen uitgaan voor deze verontreinigingen en dat sanering niet noodzakelijk is. Bij graven in gronden dient voor dit perceel rekening gehouden te worden met het volgende gebruiksadvies:

- GA1: In het kader van de regeling grondverzet zullen er **beperkingen zijn tot het gebruik van de uitgegraven bodem**. Bij graven in de bodem is het aangewezen om maatregelen te nemen om **de blootstelling aan de verontreiniging te voorkomen**.

Gelet op de geplande ontwikkelingen wordt er door het Havenbedrijf Antwerpen geopteerd om de aanwezige verontreiniging met triallaat, trichloorpropaan, aniline en mercaptobenzothiazol in het vaste deel van de aarde op dit perceel alsnog te saneren, alhoewel er geen noodzaak is tot bodemsanering. Het bodemsaneringsproject werd op 20/8/2019 conform verklaard. **De bodemsanering wordt uitgevoerd d.m.v. ontgraving m.b.v. bemaling. Doelstelling is om de bodemsaneringsnorm voor zware industrie te bereiken**. Na de sanering zal er een restverontreiniging aanwezig blijven en vermoedelijk ook gebruiksadvies GA1 (= In het kader van de regeling grondverzet zullen er beperkingen zijn tot het gebruik van de uitgegraven bodem. Bij graven in de bodem is het aangewezen om maatregelen te nemen om de blootstelling aan de verontreiniging te voorkomen).

Kadastraal perceel 162R

Voor het perceel 162R komt een historische verontreiniging voor met diallaat in het grondwater ter hoogte van de west- en noordwestgrens van dit perceel. De verontreiniging wordt als historisch beschouwd omdat aangenomen wordt dat ze het gevolg is van onderstroming als afkomstig van de verontreinigingen op de pampa's en perceel 162S. **De verontreiniging is niet ontstaan op dit perceel**. In het BBO van 2016 werd de ernst van de bodemverontreiniging geëvalueerd. **Er werd gesteld dat er een ernstige bedreiging uitgaat van de bodemverontreiniging met diallaat in het grondwater en er een sanering noodzakelijk is**. Het eindevaluatieonderzoek (EEO) werd conform verklaard op 29/8/2019.

Ook blijken er verontreinigingen in/van het water aanwezig, met uranium, fosfor, kwik, cadmium en chroom. De Triade Biologie geeft aan 'sterk verontreinigd'. De grond is onleefbaar voor macro-invertebraten.

Figuur 6-3: Meetresultaten Prati Index en Belgische Biotische Index meetpunt 804000

Ook in de stroomgebiedbeheerplannen wordt een beoordeling gemaakt van de waterlichamen. Voor het waterlichaam Antwerpse Havendokken + Schelde-Rijnverbinding (VL05_187) kreeg bij de tussentijdse beoordeling in het kader van de 3de generatie stroomgebiedbeheerplannen volgende beoordeling:

Ecologisch(e) Toestand/Potentieel

* Evaluatie biologische elementen:

fyto bentos	fyto plankton	macrofyten	macroinvertebraten	vis
Goed	Goed	Niet relevant	Ontoereikend	niet beschikbaar

* Evaluatie biologie ondersteunende fysisch-chemische elementen:

Ontoereikend Toetstype: Bzl_187

Parameter	Evaluatie	Toets	Jaren	Klassegrenzen	Eenheid
Fosfor, totaal	Matig	zomergemiddelde (apr-sept)	2013/2014/2015	> 0.11, <= 0.22	mgP/L
Geleidbaarheid (20°C)	Goed	90 percentiel	2013/2014/2015	<= 18000	µS/cm
pH	Goed	maximum	2013/2014/2015	>= 6.0, <= 9.0	-
pH	Goed	minimum	2013/2014/2015	>= 6.0, <= 9.0	-
Stikstof, totaal	Ontoereikend	zomergemiddelde (apr-sept)	2013/2014/2015	> 2.9, <= 4.1	mgN/L

ID 4556643003 | 45

Parameter	Evaluatie	Toets	Jaren	Klassegrenzen	Eenheid
Temperatuur	Matig	maximum	2013/2014/2015	> 25.0, <= 27.5	°C
Zuurstof, opgeloste	Goed	10 percentiel	2013/2014/2015	>= 6	mg/L

Noot: Deze parameters werden getoetst aan de hand van de typespecifieke milieukwaliteitsnorm zoals opgenomen in VLAREM II, bijlage 2.3.1, voor het aggregaat (gemiddelde, percentielwaarde, minimum of maximum) berekend op basis van de beschikbare meetwaarden van de laatste drie jaar. Er werd hierbij geen criterium opgelegd voor de individuele meetwaarden.

* Evaluatie specifiek verontreinigende stoffen:

Slecht

Overschrijding

Uranium, opgeloste

Aantal gemeten stoffen

Klasse	Aantal
Conform	24
Niet-conform	1

* Evaluatie ecologische toestand:

Ontoereikend

Chemische toestand

Evaluatie chemische toestand: Slecht Toetstype: Prioritaire stoffen_zoet

Overschrijding

Kwik, totaal (biota)

PAK Benzo(g,h,i)perylene + Indeno(1,2,3-cd)pyreen

Aantal gemeten stoffen

Klasse	Aantal
Conform	11
Niet-conform	2

Waterbodembodem

Punt Nummer	Jaar	Triade Fysico Chemie Eindklasse	Triade Ecotoxicologie Eindklasse	Triade Biologie Eindklasse
803700	2010	verontreinigd	verontreinigd	sterk verontreinigd

Waterbodembodemkwaliteit

In het kanaaldok B2 en insteekdok 1 zijn verschillende meetpunten gelegen, waar de kwaliteit van de waterbodem gemeten werd. Onderstaande Tabel 6-56-4 geeft een samenvatting van de resultaten van de meest recente beschikbare metingen.

Waterbodempkwaliteit

In het kanaaldok B2 en insteeddok 1 zijn verschillende meetpunten gelegen, waar de kwaliteit van de waterbodem gemeten werd. Onderstaande Tabel 6-56-4 geeft een samenvatting van de resultaten van de meest recente beschikbare metingen.

Tabel 6-5: Resultaten waterbodemmeetnet ter hoogte van het studiegebied

Meetpunt	Jaar	Triadekwaliteit	Toetsing gebruik als bodem
Kanaaldok B2			
E004360	2010	Verontreinigd (omwille van overschrijdingen voor cadmium, kwik, apolaire koolwaterstoffen, polyaromatische koolwaterstoffen en polychloorbifenyyl)	Overschrijding van de normen voor vrij gebruik voor cadmium, apolaire koolwaterstoffen en PCB
Insteekdok 1			
E004425	2010	/	Overschrijding van de normen voor vrij gebruik voor cadmium, chroom en

ID 4556643003 | 46

			lood
Insteekdok 2			
E004342	2010	Verontreinigd (omwille van overschrijdingen voor cadmium, koper, kwik, apolaire koolwaterstoffen, polyaromatische koolwaterstoffen en polychloorbifenyyl)	Overschrijding van de normen voor vrij gebruik voor cadmium, chroom en benzo(a)pyreen

Bron: VMM, geoloket waterkwaliteit

Verder beschikt het Havenbedrijf Antwerpen nog over een recentere meting van de waterbodempkwaliteit (2014). De resultaten van deze meting werden door Antea Group getoetst aan de normen voor gebruik als bodem en bouwstof (zie Tabel 6-66-5). Hieruit blijkt dat er een overschrijding is van de normen voor vrij gebruik voor cadmium, chroom, minerale olie en PCB.

De vorenstaande teksten staan op ernstig gespannen voet met de opmerkingen van Antea Group en de ontwikkelaars van Project Perkpolder dat er uitsluitend schone grond (AW-waarde) zou worden aangevoerd voor naar het oostelijke deel van de Westelijke Perkpolder.

Dreigende overtreding van artikel 13 Besluit Bodemkwaliteit (Bbk)

Uit de combinatie van bovenstaande rapporten en uitlatingen van Waterzande, Hulst aan Zee en Perkpolder Beheer moet worden opgemaakt dat men doende is om verontreinigde grond naar Nederland te (doen) brengen en deze te storten in het oostelijke gebied van de Westelijke Perkpolder.

Dit houdt o.a. een overtreding in van artikel 13 Bbk, waarin de algemene zorgplicht is neergelegd. De preventieve zorgplicht wordt in dezen ernstig overtreden.

De ontwikkelaars hebben eerder aangegeven met deze werkzaamheden te willen/zullen aanvangen in januari 2022. Vervolgens hebben zij aangegeven dat dit in februari 2022 zou moeten gaan gebeuren.

Op het moment van schrijven van dit handhavingsverzoek lijkt men nog niet te zijn aangevangen, maar duidelijk is dat er een klaarblijkelijke overtreding van artikel 13 Bbk tenminste (op zeer korte termijn) dreigt.

Dit betekent dat van de Provincie Zeeland (als een van de aangewezen bevoegde gezagen in het kader van artikel 13 Bbk) verwacht mag/moet worden om hiertegen op de kortst mogelijke termijn op treden. Een (zeer) hoge last onder dwangsom is hierbij de eerst aangewezen maatregel.

Ook mag van de Provincie worden verlangd om hierover contact op te nemen met en aangifte/melding te doen bij bijvoorbeeld de ILT en het functioneel parket van het Openbaar Ministerie.

E.e.a. klemmt des te meer daar waar uit de eerdere ophoogovereenkomst van 2016 en 2017 (gesloten tussen Hens N.V., Hulst aan Zee en Perkpolder Beheer B.V.) zwart-op-wit is gebleken dat men toen al bezig was met de import van industrieklassegrond (o.a. uit het Oosterweel-traject, dat recent nog meer verontreinigd bleek te zijn dan men eerder al vermoedde). De ontwikkelaars zijn er, mede door mijn toedoen, nadrukkelijk op gewezen dat Grootschalige Bodemtoepassing (GBT) ten behoeve van een golfbaan niet is toegestaan. In die zin moeten de ontwikkelaars thans des te meer worden geacht op de hoogte te zijn van de geldende bodemwetgeving.

Verzoek

De Stichting Schone Polder verzoekt u om:

- a. zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de hiervoor bedoelde ontwikkelaars en, waar mogelijk middels gebruikmaking van toezichthoudende bevoegdheden ex hoofdstuk 5 Awb, **alle denkbare informatie te eisen** omtrent de (beoogde)leveringen. Daaronder wordt o.a. verstaan: koop- en leveringsovereenkomsten betreffende de grond van land en van baggerspecie/-werkzaamheden, een sluitende massabalans (neerkomend op 1,5 miljoen kubieke meter grond), grondcertificaten, bodemonderzoeksrapporten en alle andere denkbare bewijzen waarmee de herkomst, de hoeveelheid, de levertijden, het transport en de precieze aard en eigenschappen van de grond kan worden vastgesteld. Daar waar de waarde van grond ook vaak een belangrijke indicator is van de eigenschappen van de grond, wordt hier tevens onder verstaan: het verkrijgen van een volledig financieel inzicht, waaronder het verdienmodel van betrokkenen.

De eerdere plannen om tot acht miljoen kubieke meter industrieklassegrond aan te voeren, gratis mét bijbetaling van € 11 miljoen moeten daarbij nadrukkelijk niet worden vergeten. Van die € 11 miljoen stelde men toen immers dat het verkrijgen van gratis grond plus bijbetaling essentieel was om sowieso te komen tot een positief nettoresultaat van het project.

- b. een **last onder dwangsom op te leggen**, met een zodanig hoge dwangsom dat daadwerkelijk wordt voorkomen dat ook maar één vrachtwagen of schip met deze of dergelijke grond de Nederlandse grens zal passeren en dat de **gehele levering effectief wordt voorkomen** en wordt verzekerd dat er bij enig grondverzet uitsluitend gebruik gemaakt wordt van schone grond.
- c. een **last onder dwangsom op te leggen**, met een zodanig hoge dwangsom dat daadwerkelijk wordt voorkomen **dat goede grond uit het gebied van de Westelijke Perkpolder wordt afgevoerd**. Die afvoer bepaalt immers mede de hoeveelheid nieuw aan te voeren (slechtere grond) en veroorzaakt mede de risico's van dit project.
- d. Een **monitoringsprotocol op te stellen en toe te passen**, waarmee wordt bewerkstelligd dat, in geval van de aanvoer van grond, vanaf het begin tot het eind **representatieve monsters** worden genomen van iedere vrachtwagen en ieder schip die/dat grond komt leveren, dan wel een monitoringsprotocol met een veelheid van steekproeven, zo veel mogelijk overeenkomstig normen als NEN 5940 of vergelijkbare normen, waaraan een last onder dwangsom is gekoppeld ter zake van iedere overtreding die wordt geconstateerd.

- e. **Extra kritisch te zijn op de certificaten** die worden meegeleverd bij de grondtransporten. In de Belgische zaak rond Oosterweel is inmiddels gebleken dat de afgegeven grondcertificaten niet overeen kwamen met de daadwerkelijk milieutechnische status (zwaar verontreinigd met o.a. PFAS). Ook hebben we dit gezien in de TGG-zaken van Bunschoten-Spakenburg en de zeedijk bij Walsoorden/Perkpolder. Die grond van ATM zou op papier uitstekend in orde zijn, maar bleek in werkelijkheid een andere hoedanigheid te hebben dan met de certificaten werd gesuggereerd.
- f. Als u de transporten toch zou laten doorgaan: het eisen van **alle denkbare preventieve maatregelen**. De geleverde grond zal namelijk niet dezelfde kwaliteit hebben als de ontvangende bodem. Lekkage van stoffen naar het grondwater in de Westelijke Perkpolder die landinwaarts het gebied in kunnen stromen is ook een verantwoordelijkheid van de Provincie.

Overigens gaat het daarbij niet alleen om verontreinigende stoffen, maar ook om het zoutgehalte. De ontwikkelaar en Antea geven aan dat de grond zó zout is dat deze eerst enkele jaren op de betreffende plaats zou moeten uitspoelen om tot de juiste waarde te komen. Feitelijk komt het hierbij neer op het creëren van een gronddepot, in plaats van het uitvoeren van een grondwerk. De Stichting stelt dat een dergelijk uitspoelproject in Nederland, voor zover kan worden nagegaan, nog niet eerder heeft plaatsgevonden en dat de gevolgen daarvan dus ook niet op voorhand bekend zijn. Belangrijker nog: als er hier sprake is van een opslag/depot, dan zal men daartoe toch ook een vergunning moeten hebben.

De Stichting zal dit ook aan de Gemeente Hulst vragen, maar doet dit hierbij ook aan uw college: het verzoek om middels een **last onder dwangsom en andere maatregelen te voorkomen dat dit gronddepot daadwerkelijk wordt geopend/gerealiseerd**.

Gelet op het dringende karakter van de op handen zijnde ernstige overtredingen heeft in dezen geen termijn van acht weken te gelden voor dit handhavingsverzoek. Een beslistermijn van twee weken heeft in dezen te gelden als redelijke termijn.

Naast een formele reactie op het handhavingsverzoek wil ik u vriendelijk vragen om sowieso ook gemotiveerd in te gaan op de inhoud van de hiervoor genoemde zorgen en de vraag of en in hoeverre deze transporten en dit gronddepot naar uw oordeel wel in orde zou zijn.

Met vriendelijke groet,

R. Hörchner | **Advocaat**